

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 5 września 2024 r.

Pozycja 75

POSTANOWIENIE z dnia 25 lipca 2024 r. Sygn. akt SK 92/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski – przewodniczący
Krystyna Pawłowicz – sprawozdawca
Stanisław Piotrowicz,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 lipca 2024 r., skargi konstytucyjnej R.M. o zbadanie zgodności:

§ 19 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1714) z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 9 sierpnia 2021 r. R.M. (dalej: skarżący), wniósł o stwierdzenie niezgodności § 19 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1714; dalej: rozporządzenie MS) z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji.

1.1. Brzmienie § 19 pkt 3 rozporządzenia MS jest następujące:

„Opłaty wynoszą za obronę przed sądem w postępowaniu wykonawczym: w sprawie o warunkowe przedterminowe zwolnienie lub odwołanie takiego zwolnienia – 120 zł.”.

1.2. W uzasadnieniu sformułowanych zarzutów skarżący wskazał, że skarżącemu – adwokatowi, który został wyznaczony jako obrońca z urzędu – został przyznany zwrot kosz-

tów obrony udzielonej skazanemu w postępowaniu odwoławczym o połowę niższy, niż zostałby przyznany obrońcy lub pełnomocnikowi ustanowionemu z wyboru w tej samej sprawie (skarga, s. 6).

Skarżący odwołał się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r. sygn. SK 66/19, w którym, w ocenie Trybunału, „brak jakichkolwiek racjonalnych argumentów (nie tylko konstytucyjnych), które uzasadniałyby dyskryminujące traktowanie pełnomocników w zależności od tego, czy działają oni z wyboru, czy też zostali ustanowieni z urzędu” (skarga, s. 7).

Zdaniem skarżącego „[a]naliza statusu adwokatów i ich roli w postępowaniu, w którym występują jako podmioty powołane i zobowiązane do zastępstwa prawnego, prowadzi do uznania, że różnicowanie ich wynagrodzenia (tj. obniżenie pełnomocnikom z urzędu o połowę wynagrodzenia, które otrzymaliby, gdyby występowali w sprawie jako pełnomocnicy z wyboru) nie ma konstytucyjnego uzasadnienia. Odstępstwo od zasady równości, w tym również równej ochrony praw majątkowych, jest więc niedopuszczalne” (skarga, s. 8).

Skarżący podkreślił, że „[p]oza ściśle określonymi w prawie przypadkami, adwokat nie może uchylić się od wykonania zleconych mu obowiązków jako pełnomocnik z urzędu – w przeciwieństwie do adwokata działającego jako pełnomocnik z wyboru, który może odmówić podjęcia się reprezentacji prawnej potencjalnego klienta. W przypadku adwokatów działających jako pełnomocnicy z urzędu łączyć się to może (...) z określonym uszczerbkiem w ich substancji majątkowej; (...). Kwestionowany w niniejszej sprawie przepis jest wyrazem tego, że normodawca – właśnie przez zastosowanie arbitralnego (i nie zawartego w delegacji ustawowej) kryterium – sprawił, że prawo do uzyskania przez adwokata, będącego pełnomocnikiem z urzędu, wynagrodzenia w pełnej wysokości zostało w istocie wyłączone” (skarga, s. 8-9).

2. Pismem z 28 kwietnia 2022 r. skarżący uzupełnił braki formalne skargi, do czego został zobowiązany zarządzeniem z 20 kwietnia 2022 r. (dalej: pismo). W piśmie tym skarżący wskazał wolności i prawa, które zostały naruszone, a także sposób ich naruszenia względem wymienionych wzorców konstytucyjnych.

2.1. Skarżący podkreślił, że zostało naruszone jego prawo do własności i innych praw majątkowych podlegających równej dla wszystkich ochronie prawnej, poprzez naruszenie art. 64 ust. 2 Konstytucji oraz prawo do równego traktowania przez władze publiczne, w związku z naruszeniem art. 32 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji. W ocenie skarżącego „zaskarżona norma narusza art. 64 ust. 2 Konstytucji RP, bowiem prowadzi do braku ochrony prawa własności i innych praw majątkowych w postaci wynagrodzenia za wykonaną pracę. Skoro Sąd orzekający o wysokości zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego może dokonać obniżenia (w zasadzie całkowicie dowolnie) wysokości wynagrodzenia aż o 50%, to oznacza to, że własność w postaci roszczenia o wynagrodzenie nie jest w 50% chroniona”. Zdaniem skarżącego taka konstrukcja zakwestionowanego przepisu narusza konstytucyjne prawo do ochrony własności i innych praw majątkowych, gdyż roszczenie o wynagrodzenie jest niewątpliwie prawem majątkowym na gruncie konstytucyjnym. Ponadto skarżący wskazał, że „z art. 64 ust. 2 wprost wynika, iż wprowadzono konstytucyjne prawo do równej ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych. Zaskarżona norma uregulowała zaś prawo do wynagrodzenia – za tą samą sprawę, dla osób posiadających te same kompetencje zawodowe na zasadach nierównych, co stanowi jednocześnie naruszenie art. 32 ust. 1 zdanie 2 Konstytucji RP, który to gwarantuje każdemu prawo do równego traktowania przez władze publiczne” (pismo, s. 1-2).

2.2. W zakresie art. 31 ust. 3 i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji skarżący podkreślił, że naruszenie praw i wolności w zakresie podanych wzorców konstytucyjnych polegało na „ograniczeniu praw i wolności w rozporządzeniu, a nie w ustawie, dodatkowo wskazane przepisy zostały podane zwięźkowo, w związku z czym brak w tym zakresie podstaw do wskazywania oddzielnych wzorców konstytucyjnych oraz wskazania sposobu naruszenia praw i wolności. Nie został również spełniony cel rozporządzenia, tj. ustanowienie jednoznacznych pełnomocników wynagrodzeń za wykonaną pracę, równych dla wszystkich” (pismo, s. 2).

3. Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z 12 grudnia 2022 r. poinformował, że nie zgłasza udziału w postępowaniu.

4. Pismem z 23 grudnia 2022 r. Minister Sprawiedliwości zajął stanowisko w sprawie, wnosząc o uznanie, że § 19 pkt 3 rozporządzenia MS jest zgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji.

5. Prokurator Generalny w piśmie z 23 grudnia 2022 r. zajął stanowisko, że „postępowanie w tej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia”.

6. W piśmie z 25 kwietnia 2024 r. skarżący poinformował Trybunał Konstytucyjny o wycofaniu skargi konstytucyjnej, wnosząc jednocześnie o umorzenie postępowania i zasądzenie od Ministra Sprawiedliwości na rzecz skarżącego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 59 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), cofnięcie skargi konstytucyjnej powoduje konieczność umorzenia postępowania.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że skarżący skutecznie wycofał skargę – z zachowaniem wynikających z ustawy warunków.

Mając na uwadze wyżej przedstawione okoliczności, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.